

6.1.18 Combinatieteelt

Bij de Noord-Amerikaanse Iroquois indianen wordt maïs samen met pompoen en boon geteeld. Ze worden de drie zussen 📖 genoemd. Als plant en als voedsel vullen ze elkaar zeer goed aan.

Er zijn combinaties die het goed of minder goed doen. Dat laatste betekent niet dat geen van de gewassen zou groeien. Je kan het best zelf uitproberen.

Bij combinatieteelt 📖 kweekt men verschillende gewassen na (de voor-, hoofd- en nateelt) en naast elkaar. Houd dus rekening met verschillende tijdstippen om te (zaaien en te) oogsten.

Planten die een positieve invloed op elkaar hebben (groei, rijping, bescherming) worden bij elkaar geteeld. En slechte burens worden uiteraard gemedend. Die invloed kan bestaan uit verwarring door vorm, geur, .. waardoor aantastende insecten misleid worden. Monocultuur 📖 is een Luilekkerland voor belagers die er massaal voedsel vinden en er uitbundig kweken. In een gevarieerde mengcultuur is dat beperkt(er).

Die **biodiversiteit** 📖 van de moestuin trekt ook meer verschillende soorten aan. Er zitten dus meer natuurlijke vijanden die de belagers in toom houden. De kans op een massale overrompeling door één plaag is dus kleiner.

Oost-Indische kers en goudsbloem trekken bijvoorbeeld zwarte bonenluis aan. Zo een **vangplant** 📖 vrijwaart dan je andere groenten.

Alle planten geven bepaalde wortelzuren af, waardoor ze voedingsstoffen vrijmaken. De groenten die ernaast staan, kunnen hiervan ook profiteren.

Sommige plantensoorten beïnvloeden door **wortelafscheidings** 📖 ook het bodemleven. Zo verminderen *Tagetes patula* (📖 afrikaantjes of lage stinkertjes) de aaltjespopulatie via wortelafscheidings. Tenminste als je het hele perceel ermee inzaait - en ze minstens 2-3 maanden laat staan. 'Afrikaantjes' komen uit Amerika. Aaltjes zijn verlekkend op de wortels. Als ze de endodermislaag beschadigen worden er voor deze aaltjes dodelijk zuurstofradicalen gevormd. Andere soorten als cysteaaltjes, wortelknobbelaaltjes, trichodoriden, stengelaaltjes etc. worden niet gedood. Wisselbouw met wilde haver en gele mosterd is goed tegen sommige andere soorten aaltjes.

Nematoden of **aaltjes** 📖 zijn piepkleine rondwormpjes (0,5 mm) die ook planten aantasten, iedere soort gespecialiseerd in een eigen taak of gastheer. *Tagetes* zijn in de bioteelt gekend voor geurverwarring en **bodemontsmetting**. Ook goudsbloem en Oost-Indische kers wordt gebruikt als bodemontsmetter 📖, samen met vruchtwisseling.

Ondergronds zijn ook steeds schimmels actief. Ze leven en werken samen met planten, of belagen ze. 🔄 Zie Schimmels

Hoge planten houden licht weg van lagere planten. Ze kunnen echter ook beschutting geven tegen hitte, of steun aan klimmende planten.


Zorg ervoor dat bladeren en stengels elkaar boven de grond niet in de weg zitten. Wortels groeien door elkaar heen. Ze kunnen elkaar zelfs beconcurreren bij de opname van water en voedingsstoffen.

Je vindt veel tabellen van goede en slechte combinaties. Soms spreken de gegevens elkaar tegen.

Wetenschappelijk is er weinig aangetoond. Dat is ook moeilijk omdat er te veel variabelen zijn.

Rassen, afstanden, zaaidata, bemesting, grond, waterhuishouding en andere omstandigheden verschillen veel van tuin(i)er tot tuin(i)er).

De meest gekende combinatie is allicht ajuin en wortel, die elkaars belagers weghouden.

De **wortelvlieg** ( Chamaepsila rosae) kan niet hoog vliegen, dus wortelen in potten op een tafel kweken is een goede optie. Of 1 meter hoog insectengaas ronde de wortelen zetten, dat maakt ze ook quasi onbereikbaar.

Of naast elk rijtje wortelen een rijtje uien zaaien, de wortelvlieg kan niet tegen de geur van ui.

Onderstaande tabel geeft je een idee van mogelijkheden.

⌘	gaat goed bij	gaat niet goed bij
aardappel	boon, erwt, maïs, kool	tomaat, zonnebloem, framboos
aardbei	boon, sla, spinazie	kool
afrikaantjes	peterselie, prei, roos, tomaat, fruit	
ajuin	biet, dille, schorseneer, wortel	boon, kool
bernagie	aardbei	
bieslook	aardbei, appel, wortel	erwten, boon
bloemkool	selder	
bonenkruid	ajuin, boon	
boon	bijna alles	ajuin, boon, erwt, sjalot, venkel
erwt	kers, radijs, sla, wortel	ajuin en sjalot, look, boon, tomaat
hysop	kool	radijs
kervel	radijs, sla	
knolselder	prei	
komkommer		aardappel, salie, tomaat
kool	boon, dille, hysop, munt, salie, selder, tijm, tomaat, klaver, kamille, rozemarijn, munt, doperwt, selder, ui, aardappel	aardbei, ajuin, tomaat, sla, wijnruit
lookachtigen		peulvruchten
maïs	aardappel, boon, erwt, meloen, pompoen, dille,	

	kalebassen, courgette, zonnebloem	
paprika		radijs
peterselie	prei, tomaat	sla
prei	afrikaantjes, selder, peterselie, wortel, sla	boon, erwt, biet, radijs
radijs	Oost-Indische kers, kervel, sla, doperwt, mosterdzaad	druiven, spinazie, paprika, tomaat,
rapen	erwten, wikke	
schorseneer	ajuin	
selder	kool, prei, boon, tomaat	
sjalot	wortel	boon, erwt
sla	aardbei, ajuin, radijs, wortel, prei, kervel, komkommer, wortel, radijs	peterselie, tomaat, wijnruit
spinazie	aardbei, biet, kers, kool	
tijm	kool	
tomaat	ajuin, asperge, kool selder, wortel, look, basilicum	erwt, venkel
wortel	ajuin, alsem, (bies)look, prei, bieslook, selder, sla, tomaat, radijs	
zonnebloem	pronkbonen, komkommer, pompoen, maïs	aardappel
	gaat goed bij	gaat niet goed bij

Berk of vlier combineert goed met een composthoop, dennen niet.

Veel insecten zijn door het hanteren van monoculturen met pesticiden ondertussen ook sterk geëvolueerd waardoor veel oude middeltjes/combinaties amper nog werken.

♪ *Discriminatie: alle plantjes water geven, behalve de afrikaantjes.*